

the region. The social system of the region is multifaceted, therefore, even insignificant transformations make it impossible to stabilize its state in the long-term and medium-term prospects. On the one hand, the transformation of the social system of the region leads to the presence of its stable state in the short term only and forms the short-term horizon of social security in the region. On the other hand, such transformations create the preconditions for the continuous transition of the social system of the region from one stable state to another. Each of the transitions forms a new form of the metastable state of the social system of the region. In this context, there is the question of identifying the social security of the region, which is covered in the article through the prism of the metastable state of its social system.

Originality. *The region as a taxonomic unit within the state has a number of features, the most important of which is the "binding" to the economic system. Therefore, as a rule, the "pentagonal" socio-economic system of the region, which is formed by the system-building base, population, system-servicing complex, ecological subsystem, and market infrastructure, is considered. At the same time, the main system-creating factor is the activity of people, which, in fact, also gives the right to distinguish the social system of the region.*

Within the limits of this article, the economic dimension of social security is presented in the point mode, namely by studying the dynamics of statistical ensembles of the economic parameters of the metastability of the social system of the region.

Conclusion. *Conclusions of the study of the dynamics of statistical components of the point parameters of the social system of regions of Ukraine in the symmetric (by the number of investigated periods) regime before and after the start of the ATO indicate a declining tendency of metastability of the social system of the regions, which adversely affects their social security, while the prospects for further scientific research should be in constructing a parametric base of social security of regions due to fluctuations in the metastability of their social systems.*

Key words: *region, social security, regional security, social system, social system of the region.*

*Одержано редакцією: 22.08.2017
Прийнято до публікації: 29.08.2017*

УДК 338.48

ЧИРВА Галина Миколаївна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
економіки та соціально-поведінкових наук,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини, м. Умань Україна

МОБІЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ СТИМУЛІВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Досліджуються перспективи мобілізації основних грошових коштів в ринковій економіці, основний платоспроможний попит – це кошти населення. Автор доводить, якщо ми хочемо динамічно розвиватися, то нам потрібно перш за все форсувати платоспроможний попит населення, а для цього вся економіка країни повинна повернутися обличчям до людини. Пропонується створити умови для того щоб громадяни України більше заробляли, а саме: через сприяння соціальної політики, завдання якої весь час підштовхувати вгору розмір мінімальної заробітної плати і мінімальної пенсії, весь час збагачуючи показник прожиткового мінімуму, на який орієнтується розмір мінімальної заробітної плати і мінімальної пенсії. Доказується, що такий шлях мобілізації стимулів розвитку особливо актуальний, оскільки у нас просто відсутня свідомо політика підвищення мінімальної заробітної плати

Ключові слова: *соціально-економічна сфера; соціальний стимул економічного росту; соціальне забезпечення; соціальні зобов'язання; соціального податку; економічне зростання; зарплата; пенсія.*

Постановка проблеми. *Проблема мобілізації соціальних стимулів економічного розвитку відноситься до всього контингенту працюючих. На сучасному етапі розвитку*

вітчизняної економіки зазначена проблема в теоретичному та практичному плані розроблена недостатньо, тому виникає актуальніша необхідність вдосконалення самого організаційно-економічного механізму регулювання соціальних стимулів в державній економіці.

З розвитком соціально-економічних відносин виникає потреба переосмислення сутності соціальних стимулів в частині створення умов для належного рівня життя, оскільки вплив соціального забезпечення на поведінку і діяльність людей має різносторонній та комплексний характер. Соціальне забезпечення належить до соціально-економічної сфери життєдіяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про важливе значення соціального забезпечення в частині створення умов для належного рівня життя наголошує Р. І. Іванова, яка підкреслює, що вплив цієї галузі економіки і права на поведінку і діяльність людей має різносторонній та комплексний характер. Ця сфера охоплює розподіл життєвих благ [1, с.26].

Аналізуючи зміст поняття, «соціальний захист» А. Гончаров вказує, що на етапі переходу до ринку поняття «соціальне забезпечення», яке використовувалося в радянській економіці, де характеризувало специфічну організаційно-правову форму соціального захисту, що здійснювався безпосередньо державою [2, с.127].

І головна перешкода тут – низька заробітна плата, успадкована від радянського соціалістичного господарства. За даними МВФ, Євростату, національних органів статистики в 2016 році Україна стала країною з найменшою номінальною середньою заробітною платою в європейському регіоні. Щоб по рівню середньої зарплати Україні наздогнати, наприклад, Болгарію – одну з найбідніших країн ЄС, зарплату треба збільшити в два рази.

Низька зарплата неминуче веде до низької продуктивності праці, до низької трудової активності працівників. При наявній у більшості населення заробітній платі не можна нормально існувати в ринковому господарстві. У радянській соціалістичній системі низьку заробітну плату можна було якось пояснити тим, що на додаток до зарплати держава виділяє безкоштовне житло, стягує низьку плату за комунальні послуги, дотує відпустку, надаючи безкоштовні путівки в державні санаторії і будинки відпочинку і тому подібне.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження полягає у виявленні напрямків мобілізації соціальних стимулів для ефективного економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україна стала спадкоємицею великої низки ключових проблем економіки колишнього радянського союзу (власне, катастрофічне падіння економіки і стало найголовнішою причиною його розвалу як держави): низька продуктивність праці, неефективне використання усіх видів ресурсів, вкрай низький техніко-технологічний рівень виробництва, не конкурентоспроможність основних видів продукції, низька частка високотехнологічної продукції, низький рівень оплати праці переважної більшості найманих працівників країни, низька якість життя.

Активізація людської праці, як свідчить історія людства, є головною умовою досягнення позитивних зрушень у добробуті населення і господарчому розвитку країни. Без зростання продуктивності людської праці є неможливим забезпечення конкурентних переваг країни, її сталий економічний розвиток в умовах всеохоплюючої глобалізації. Звичайно, йдеться, передусім, про працю сучасного працівника, що ґрунтується на новітніх знаннях, досягненнях науки і техніки, застосуванні засобів механізації, автоматизації, комп'ютеризації тощо.

Сучасні тенденції в динаміці продуктивності праці в Україні не можуть не хвилювати вчених і менеджерів. В Україні останніми роками зберігається стійка несприятлива тенденція: темпи зростання середньомісячної заробітної плати суттєво випереджають темпи зростання продуктивності праці. Таке явище не можна назвати нормальним, воно повністю суперечить світовій практиці і теоретичним засадам

економіки, адже свідчить про те, що формування механізмів оплати праці в Україні сьогодні реально не залежить від результатів діяльності економіки, керованість в управлінні продуктивністю праці втрачена. Окреслена тенденція, на наш погляд, може мати місце лише як тимчасово допустиме явище, що відбиває необхідність виправити ситуацію у сфері оплати праці, враховуючи велике знецінення вартості робочої сили у 90-ті роки. Сьогодні, в ринкових умовах, з виплачуваної в більшості випадків, передусім в держсекторі, заробітної плати не можна оплачувати житло і комунальні послуги з їх ринкової вартості, не кажучи вже про придбання нового житла, неможливо відкладати кошти на пенсії, страхувати своє життя і здоров'я, повноцінно проводити відпустку. Орієнтуючись на низьку зарплату в держсекторі, багато приватних компаній, передусім акціонерні товариства, теж підтримують низький рівень оплати праці. Тому у нас одна з найнижчих у світі (особливо порівняно з розвиненими країнами світу) доля зарплати в прибутках населення і в собівартості продукції (останнє – незважаючи на низьку продуктивність праці). Розміри середньої зарплати і середнього доходу на душу населення в Україні (мабуть, єдиною з країн) розрізняються мало.

Досвід розвинених країн світу свідчить, що вирішення згаданої проблеми неможливе лише ринковими регуляторами або лише завдяки державному регулюванню економіки. Зрозуміло, що в ринковій економіці у бюджету держави в принципі не може бути достатніх коштів для дотації житла, комунальних послуг, пенсій, утримання сфери охорони здоров'я, освіти і культури. Тому пенсії виплачуються на жебрацькому рівні – навіть нижче за явно занижений прожитковий мінімум, тоді як в ринкових країнах пенсіонери є найбільш заможною верствою населення, оскільки на протязі майже 40 років вони відкладають гроші на свою пенсію (пенсійні відрахування робить також підприємство, де пенсіонер працював, і держава, якщо пенсіонер перебував на держслужбі). Тому ми маємо найнижче у світі фінансування охорони здоров'я з точки зору витрат на охорону здоров'я у ВВП і, як наслідок, – гірший стан здоров'я нації. Житлове і комунальне господарство, що фінансується коштами держави, фактично розвалюється, використовуючи кошти вкрай марнотратно і неефективно. У спробі залишатися «соціалістичною державою» і майже за усе розраховуватися за рахунок державних коштів, держава бере на себе непомірні соціальні зобов'язання, які систематично не виконує і в принципі виконати не може.

Якщо навіть виконавча влада почне приймати заходи по соціальних реформах із заміни численних пільг населенню грошовими виплатами, що приведе у відповідність соціальні зобов'язання держави і фактичне надання виплат і пільг. Це потребує, звичайно, значних додаткових коштів, які в основному підуть пільговикам, що проживають на селі або в невеликому місті і які не мають можливості скористатися пільгами, наприклад, по проїзду в транспорті, установці телефону та ін., оскільки такими послугами не користувалися. Це, безумовно, важлива справа, до того ж підвищує дохід частини малозабезпечених громадян як мінімум до 20%. Але корінних соціальних проблем країни воно не вирішує.

У Звіті Рахункової палати України за 2016 приділено значну увагу соціальним питанням, які залишаються одними із пріоритетних напрямів контролю за використанням бюджетних коштів. За умов воєнних дій на Сході країни та суттєвого падіння рівня життя населення, усе більшого значення і актуальності набувають питання, пов'язані з умовами життя, реабілітацією та соціальним захистом інвалідів різних видів і категорій, осіб, постраждалих внаслідок проведення антитерористичної операції, сімей загиблих військовослужбовців, малозабезпечених сімей тощо. Загалом за даним напрямом аудиторами Вищого органу фінансового контролю України було виявлено, що з порушенням чинного законодавства використано 154,9 млн грн бюджетних коштів, неефективно – 140,8 млн гривень. Використання коштів державного бюджету, виділених на функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної

реабілітації інвалідів і державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів Міністерством соціальної політики України та Фондом соціального захисту інвалідів у 2015 році здійснювалося на неналежному рівні. Із 118,2 млн грн, використаних реабілітаційними центрами, через неефективні управлінські рішення залучених до цього процесу учасників, відсутність належного контролю Мінсоцполітики як головного розпорядника бюджетних коштів, а також недоліки організаційного характеру 9,4 млн грн використано з порушенням законодавства, 11,9 млн грн – неефективно. На ефективність використання коштів та якість надання реабілітаційних послуг впливали також неузгодженості і прогалини нормативно-правової бази [3].

Отже стан існуючої соціальної сфери в країні знаходиться у протиріччі з корінним завданням підвищення рівня життя населення країни. Але є і інша сторона – економічні наслідки такого пристрою соціальної сфери. Адже усі гроші, які йдуть на соціальну сферу, збирають з підприємств у вигляді дуже високого соціального податку (більше 35% по відношенню до фонду зарплати), тим самим збільшується податкове навантаження на підприємства, зменшується розмір коштів, що направляються підприємством на свій розвиток, ставиться «підніжка» економічному росту. Так що стан існуючої соціальної сфери в країні знаходиться у волаючому протиріччі з корінним завданням підвищення рівня життя населення країни. Але є і інша сторона – економічні наслідки такого устрою соціальної сфери. Адже усі гроші, які йдуть на соціальну сферу, збирають з підприємств у вигляді дуже високого соціального податку (більше 35% по відношенню до фонду зарплати), тим самим збільшується податкове навантаження на підприємства, зменшується розмір ресурсів, які направляються підприємством на свій розвиток, ставиться «підніжка» економічному зростанню.

Крім того, низька заробітна плата не стимулює підприємство підвищувати продуктивність праці. Багатьох малопродуктивних працівників тримають, бо вони обходяться недорого. У свою чергу низька зарплата не стимулює працівників ефективно працювати. Вони вимушені шукати роботу на стороні, займатися сторонніми справами у свій робочий день. Низька зарплата веде до низької продуктивності праці. Створюється порочне коло. І це все при тому, що держава вибивається з сил, несе абсолютно непомірні, небували в ринковій економіці витрати на соціальні цілі. Через це доводиться стягувати високі податки, і доля держави у ВВП дійшла до 37%, що абсолютно неприпустимо для країни, якщо вона хоче розвиватися підвищеними темпами, щоб вибитися в число розвинених країн, підняти рівень життя населення. І чим далі – тим гірше, оскільки соціальні витрати за рахунок коштів держави ростуть швидше за виробництво: старіє населення і швидко ростуть пенсії, доводиться все більше коштів виділяти на освіту і охорону здоров'я, пріоритетні у своєму розвитку галузі. А у міру становлення правової держави державним органам доводиться відповідати по своїх зобов'язаннях. З низької зарплати платять і низькі податки. Тому доля податків населення в загальному зборі податків – найнижча в порівнянні з іншими країнами, та зате найвища доля податків з бізнесу, що закриває йому шлях вперед. У тому числі і через це 40% підприємств і організацій в Україні є збитковими. Бізнес ховається в тінь, відводить капітали за кордон, бо не може, якщо він хоче розвиватися, платити такі високі податки.

Був згаданий показник, що характеризує долю консолідованого бюджету і позабюджетних фондів держави у ВВП, – близько 40%. І це при масовому ухиленні від сплати податків. Якщо ж платити усе по новому Податковому кодексу, то доля держави у ВВП навряд чи буде нижча 55%, що не можна собі представити навіть в найстрашнішому сні, бо це означатиме стагнацію і розвал господарства стосовно сучасної України.

Однозначно ясно, що соціальна сфера потребує невідкладного корінного реформування. І такі реформи давно обговорюються і готуються. Почалася пенсійна реформа з виділенням накопичувальних пенсій. Намічаються реформи у фінансуванні охорони здоров'я і освіти. Проводиться житлово-комунальна реформа. Але усі ці реформи

реалізуються ізольовано одна від одної і не вирішують багатьох корінних завдань розвитку соціальної сфери. Спроби і далі підвищувати розмір пенсій за рахунок підприємств і держави ніколи не дозволять мати гідного рівня пенсій і врешті-решт заведуть держбюджет в безвихідь, особливо при такому низькому пенсійному віці, як в Україні. Тим більше приречена на невдачу спроба продовжувати утримання охорони здоров'я повністю за державний рахунок. Слід розуміти, що спроба продовжувати утримання охорони здоров'я повністю за державний рахунок, приречена на невдачу. Чому?, а тому, що потрібно збільшувати фінансування охорони здоров'я не на відсотки, а в рази. Тільки в цьому випадку ми зможемо радикально скоротити смертність в Україні, вийти на показники охорони здоров'я в інших країнах, збільшити тривалість життя нашого населення. Коштом держави в найближчі 10-15 років це зробити неможливо.

Найгірше справа йде з житлово-комунальною реформою, яка звелася до підвищення квартплати і тарифів за комунальні послуги за рахунок населення. Доля населення в оплаті житлово-комунальних послуг підвищилася, а витрати населення з розрахунку на 1 кв м збільшилися. Такий стан справ приводить, з одного боку, до скорочення платоспроможного попиту населення, у тому числі на вітчизняні товари, і уповільнює наше економічне зростання, а з іншого – викликає масовий соціальний протест населення. І не випадково до протестів закликають колишні впливові на економіку країни політичні сили, які стверджують, що «За підсумками політики, яка проводиться після Майдану, Україна увійшла до числа бідних країн світу, з найнижчими в Європі зарплатами і пенсіями. У цих умовах якоїсь перспективи України як у держави немає. Ситуація вимагає мобілізації патріотично настроєних громадян, щоб кардинально змінити політику держави» [4].

Нагадаємо усім хто робить подібні критичні випадки, що призвели до кризи нашу економіку в першу чергу «попередніки», які «управляли» економікою країни до Майдану, у тому числі і згаданий міністр. Немає заперечень, що до сьогоденної економічної кризи хоча і причетна нинішня влада, але її головна причина в розвалі економіки минулим керівництвом країни. Академік НАНУ Геєць В. М. у 2009 році охарактеризував причини розвалу економіки України: «Сучасне економічне положення України особливо виділяє криміналізацію стосунків між державними установами і бізнесом, розподіл між кланами найприбутковіших секторів економіки України, «відірваність» України від світової економіки» [5, с. 5-24].

У «Державній програмі активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки», затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2013 р. № 187 зазначається, що «У нашій державі нерозв'язані проблеми накопичувалися десятиріччями. Не підкріплена економічним розвитком «соціалізація» бюджету тільки тимчасово вирішувала завдання покращення добробуту громадян, оскільки вона не базувалася на адекватному збільшенні обсягів виробництва і підвищенні рівня продуктивності праці. При цьому довгий час не проводилися реформи, спрямовані на усунення структурних диспропорцій» [6].

Проте сама система соціальних пільг, непомірний розрив між бідними і багатими, який в Україні майже удвічі вище, ніж в Європі, бідність величезних верств населення, низька зарплата, не стимулююча економічне зростання, – усе це залишалося і знаходилося поза рамками реформування. Нам вбачається, потрібний абсолютно інший підхід – з позицій усієї системи соціальної сфери, де в центр могла б бути поставлена реформа заробітної плати як основного джерела добробуту людей в будь-якому ринковому суспільстві. Усі інші реформи слід «прив'язувати» до окремих етапів реформування оплати праці і проводити спільно. Так, на нашу думку, протягом, скажімо, трьох – п'яти років потрібно підвищити середню зарплату в Україні, приблизно, до 700-800 дол. США в місяць. Таке підвищення заробітної плати можна здійснити у декілька етапів, поєднавши кожен етап з реформами в інших секторах соціальної сфери, а також із змінами в

бюджетній і податковій сфері. Наприклад, при підвищенні оплати праці на 30-40% можна було б перейти на повну оплату житлових і комунальних послуг. Причому в оплату житла включалися б не лише кошти на його утримання, але і певна складова витрачених капітальних вкладень на зведення цього житла.

Інші етапи можна було б, наприклад, поєднати з введенням обов'язкових відрахувань із заробітної плати і інших прибутків на пенсії і страховку по охороні здоров'я. А етап підвищення заробітної плати міг би бути пов'язаний з введенням податку на нерухомість при її ринковій оцінці і встановленні податку не в символічному, а в реальному розмірі, прийнятому в ринкових країнах, тобто близько 1% вартості цієї нерухомості.

У результаті такого реформування ми прийдемо до ринкового рівня і ринкової структури грошових прибутків населення. У зв'язку із збільшенням податків з населення можна буде істотно понизити податки з підприємств і організацій. При цьому наша податкова система стане стійкішою: складатися з податків бізнесу і податків з населення, а ми перестанемо бути країною з найвищими і необґрунтованими податками на бізнес, закриваючи йому шлях до розвитку і штовхаючи в тіньову економіку.

Зрозуміло, відрахування на персональні пенсійні рахунки і охорону здоров'я будуть здійснюватися не лише працюючими зі своїх прибутків, але і підприємствами, на яких вони працюють, і частково – державою з держбюджету, але вже в інших пропорціях.

Що стосується дотацій на житло, то вони будуть збережені у вигляді адресних дотацій для найбідніших, а значить, скоротяться у багато разів. Податковий вантаж підприємств, таким чином, може бути скорочений і за рахунок зниження єдиного соціального податку (наприклад, до 12%), і за рахунок відповідного скорочення інших податків при знятті навантаження з витратної частини бюджету.

І нарешті, важливе питання: як бути з прибутковістю підприємств? Адже в результаті підвищення заробітної плати зросте собівартість, а прибутковість скоротиться. Тим самим виникнуть утруднення у фінансуванні економічного зростання. Тут треба врахувати, що при підвищенні зарплати населення бере на себе новий тягар витрат, та і податки з населення набагато зростуть внаслідок збільшення розміру оплати праці принаймні удвічі, введення нового податку на нерухомість і виходу частини оплати праці і прибутків з тіні, із-за зниження соціального податку. Відповідно скорочуються витрати бюджету і підвищуються його прибутки. А значить, можна буде значно скоротити податки з підприємств і організацій. Тут важливо синхронізувати в часі підвищення зарплати, а значить, збільшення собівартості і скорочення цих податків. Звичайно, у різних підприємств можуть бути різні відхилення в ту і іншу сторону від середніх значень.

Звернемо увагу на головне – підприємства отримають додаткові стимули зростання продуктивності праці. І багато хто з них неодмінно скористається найпростішим шляхом економії витрат – скороченням працівників, яких не вигідно тримати в такому числі з підвищеною вдвічі зарплатою. Проте різко чисельність безробітних може і не вирости, оскільки підвищення зарплати йтиме поетапно і на невелику величину. В той же час держава повинна мати на увазі тенденцію скорочення чисельності і вчасно створити умови для підготовки нових робочих місць. Найлегше це зробити, стимулюючи малий і середній бізнес, який у нас, як відомо, не розвинений.

Цей комплекс соціальних реформ не лише розширить економічну свободу населення, понизить його залежність від державних дотацій, державних пенсій, державної страховки. Людина розпоряджатиметься набагато більшою сумою своїх прибутків. Він стане вільнішим у виборі житла, типу пенсійної страховки, страховки по здоров'ю. У людей з підвищенням оплати праці з'являться потужні стимули заробляти ще більше, бо тепер додатковий заробіток додаватиметься не до його номінальних прибутків, а головним чином до тієї частини, яка залишається за вирахуванням як би обов'язкових платежів. Висока зарплата дасть можливість впровадити і ринковий спосіб життя - "життя у позику",

коли людина живе в квартирі, куплений по іпотеці, їздить в автомобілі, купленому в кредит, що додатково стимулює і платоспроможний попит, і самого працівника більше заробляти і краще жити. Окрім іншого це ослабить закріплення працівника за робочим місцем і підвищить мобільність ринку праці, ступінь свободи переміщення населення.

І останнє – підвищиться стійкість і гарантованість життя у неспокійному ринковому світі, що забезпечуватиметься всезростаючими сумами, які скупчуються на персональних рахунках громадян.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи, зазначимо, що якщо прослідкувати сьгоднішні тенденції державного регулювання соціально-економічного життя суспільства, то ясно проглядається все більший крен держави в сторону регулювання соціальної сфери. Держава за рахунок коштів бюджету забезпечує допомогу нездоленим – інвалідам, безробітним, престарілим – головним чином на адресній основі.

Системною основою впливу держави на розвиток національної економіки є його соціально-економічна політика, яка формується Президентом України, Верховною Радою України та новим Урядом України. Вони закладають основи нової політики, яка багато в чому повинна визначити наш розвиток на перспективу: підйому продуктивних сил держави і підвищення рівня та якості життя населення в регіоні.

Список використаних джерел

1. Иванова Р. И. Провоотношения по социальному обоспечению в СССР: монография / Р. И. Иванова. – М.: Изд.-во МГУ, 1986. – 174 с.
2. Гончаров А. Поняття соціального захисту /А. Гончаров // Підприємство, господарство і право. – 2009. – № 10 (166). – С. 126–128.
3. Звіт Рахункової палати за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16751480/Zvit_RP_2016.pdf.
4. Суслов В. Перспективи у України як у держави немає [Електронний ресурс] / В. Суслов // Газета «Капітал» від 09.01.2017. – Режим доступу: <http://www.capital.ua/ru/publication/82709-viktor-suslov-perspektivy-u-ukrainy-kak-u-gosudarstva-net#ixzz4kH4csD8G>.
5. Геєць В. Макроекономічна оцінка грошово-кредитної і валютно-курсової політики України до і під час фінансової кризи / В. Геєць // Економіка України. – 2009. – № 2. – С. 5-24.
6. Про Державну програму активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2013 р. № 187. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/187-2013-p>.

References

1. Ivanova R.I. (1986) Relationship to social security in the USSR. *M.: Izd.-vo MGU*, 174.
2. Goncharov A. (2009) The concept of social protection. *Pidpriemstvo, gospodarstvo i pravo*, 10 (166), 126-128.
3. Report of the Accounting Chamber for 2016 [Electronic resource]. – Access mode: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16751480/Zvit_RP_2016.pdf.
4. Suslov V. (2017) There are no prospects for Ukraine as a state [Electronic resource]. *Gazeta «Kapital» ot 09.01.2017*. – Access mode : <http://www.capital.ua/ru/publication/82709-viktor-suslov-perspektivy-u-ukrainy-kak-u-gosudarstva-net#ixzz4kH4csD8G>.
5. Heyets V. (2009) Macroeconomic assessment of monetary and monetary and exchange rate policy of Ukraine before and during the financial crisis. *Ekonomika Ukrainy*, 2, 5-24.
6. About the State Program for the Activation of Economic Development for 2013-2014 (2013) [Electronic resource] : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 27, 187. – Access mode: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show / 187-2013-p>.

CHIRVA Galyna Mykolaivna,

PhD (in Pedagogical Sciences),

Associate Professor of the Department of

Economics of Social and Behavioral Sciences,

Uman State Pedagogical University named after Pavlo Ticina

MOBILIZING SOCIAL STIMULATIONS FOR ECONOMIC DEVELOPMENT

Abstract. Introduction. *With the development of socio-economic relations, there is a need to rethink the essence of social incentives in terms of creating conditions for an adequate standard of living, since the impact of social security on the behaviour and activities of people is multifaceted and complex. Social security belongs to the socio-economic sphere of life.*

Purpose is to identify areas for mobilizing social incentives for effective economic development.

Methods. Methods used in the article: theoretical analysis and synthesis of the material.

Results. The prospects of mobilizing the main money in a market economy are studied, and the main solvent demand is the money of the population. The author proves that if we want to develop dynamically, then we first need to accelerate the effective demand of the population, and for this, the entire economy of the country should turn to face the person.

Originality. It is proposed to create conditions for the citizens of Ukraine to earn more, namely: through the promotion of social policy, whose task is to always push the size of minimum wages and minimum pensions, all the time enriching the subsistence minimum, on which the size of the minimum wage and the minimum pension is oriented. It is proved that such a way of mobilizing incentives for development is particularly relevant, since we simply lack a conscious policy of raising the minimum wage.

Conclusion. If we follow today's trends of state regulation of the socio-economic life of society, then the government's increasing role in regulating the social sphere is clearly visible. The state at the expense of the budget provides assistance to the disadvantaged – the disabled, the unemployed, the elderly – mainly on a targeted basis.

Keywords: socio-economic sphere; social stimulus for economic growth; social welfare; social obligations; social tax; economic growth; salary; pension.

Одержано редакцією: 25.08.2017
Прийнято до публікації: 30.08.2017